

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
«Безпековий практикум. 5–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Суходольська А., Кісільова С., Казанжи Т., Лоранж У., Шиян О.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 18.10.2024 № 1475)

Пояснювальна записка

I. Вступна частина

Модельна навчальна програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898), з урахуванням концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) та оновленої Типової освітньої програми (2024 р.).

Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості учня, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного й суспільного добробуту.

Модельна навчальна програма курсу «Безпековий практикум. Спільно до безпеки» для 5-9 класів спрямована на реалізацію зазначеної мети, описує орієнтовну послідовність досягнення визначених очікуваних результатів навчання із соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, зміст та види навчальної діяльності учнів.

Відповідно до мети соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі метою курсу «Безпековий практикум. Спільно до безпеки» є формування безпечної, відповідальної поведінки та самозарядності учнів через практикування й розвиток вмінь необхідних як у мирних, так і воєнних станах та в умовах невизначеності.

Для реалізації окресленої мети визначено такі завдання:

- поглиблення розуміння учнями основних принципів безпечної, відповідальної поведінки людини в природному, соціальному, техногенному та віртуальному середовищах;
- практикування й розвиток вмінь необхідних як у мирних, так і воєнних станах та в умовах невизначеності;
- формування вмінь прогнозування наслідків своїх дій для здоров'я, власних безпеки й добробуту та безпеки й добробуту оточення;
- формування прихильності до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм.

Програма ґрунтується на визначених Державним стандартом ціннісних орієнтирах, а саме:

- повага до особистості учня/учениці та визнання пріоритету його/її інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;
- забезпечення рівного доступу кожного учня/учениці до освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;

- становлення вільної особистості учня/учениці, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;
- формування культури здорового способу життя учня/учениці, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
- створення освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими;
- формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
- плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

Програма охоплює формування наскрізних умінь, таких як: читати з розумінням, висловлювати власну думку, критично й системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Компетентнісний потенціал курсу «Безпековий практикум. Спільно до безпеки» є провідним засобом реалізації його мети через впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес загальноосвітньої школи й розкриває компетентнісний потенціал соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі за усіма ключовими компетентностями.

Модельна програма курсу «Безпековий практикум. Спільно до безпеки» спрямована на реалізацію визначених у Державному стандарті вимог до обов'язкових результатів навчання учнів із соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, які передбачають, що учень/учениця:

- турбується про особисте здоров'я та безпеку, уникає факторів ризику, реагує на фактори та діяльність, що становить загрозу для власного й суспільного життя, здоров'я, добробуту;
- визначає альтернативи, прогнозує наслідки, приймає рішення для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я і добробуту;
- усвідомлює цінність та дотримується здорового способу життя, аналізує та оцінює наслідки й ризики для здоров'я та суспільства;
- виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я, власних безпеки й добробуту та безпеки й добробуту інших осіб.

Наступність між циклами навчання на рівнях початкової та базової середньої освіти у програмі «Безпековий практикум. Спільно до безпеки» реалізується через

відповідність очікуваних результатів вимогам Державного стандарту, врахування очікуваних результатів навчання, визначених у типових програмах початкової школи.

II

Принципи та пріоритети, на яких ґрунтується програма, втілюють нові прогресивні концептуальні підходи, нові погляди на роль дитини та педагога в освітньому процесі, форми організації дитячої життєдіяльності, зокрема дитиноцентризм (відповідність віковим особливостям, потреби та інтереси учнів, особистісно зорієнтоване навчання, суб'єкт-суб'єктна взаємодія), комунікативно зорієнтоване навчання, діяльнісний підхід, принцип системності та наступності, людинознавче спрямування.

Пріоритети викладання предмета: формування відповідальної особистості учня через взаєморозуміння, взаємоповагу, творче співробітництво всіх учасників навчального процесу; осмислення і застосування концепції промоції безпеки задля збереження життя людини, практикування й розвиток відповідальної безпечної поведінки; застосування вмінь необхідних як у мирних, так і воєнних станах та в умовах невизначеності.

Зміст навчального матеріалу у програмі складається з двох частин: понятійного і діяльнісного. Види навчальної діяльності пропонуються для відпрацювання ключових життєвих умінь і навичок та мають рекомендаційний характер. Послідовність опанування модулів може бути змінена відповідно до потреб учнів.

Зміст програми інтегрованого курсу в 5 класі присвячено питанням безпеки: у надзвичайних ситуаціях воєнного часу, мінної безпеки та безпечного дозвілля (пожежного, дорожно-транспортної та на воді) і структуровано за трьома модулями:

Модуль 1. Безпека в умовах воєнного стану

Модуль 2. Мінна безпека

Модуль 3. На варті безпеки в час дозвілля

Зміст програми інтегрованого курсу в 6 класі присвячено відпрацюванню вмінь із безпеки: мінної, пожежної, дорожно-транспортної, на воді та в надзвичайних ситуаціях і структуровано за трьома модулями:

Модуль 1. Безпека в умовах воєнного стану

Модуль 2. Мінна безпека

Модуль 3. На варті безпеки в час дозвілля

Зміст програми інтегрованого курсу в 7 класі присвячено питанням безпеки: у надзвичайних ситуаціях, мінної, пожежної, дорожно-транспортної та на воді, і структуровано за трьома модулями:

Модуль 1. Безпека у часи війни

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

Модуль 3. Безпека дозвілля

Зміст програми інтегрованого курсу у 8 класі присвячено питанням безпеки: у надзвичайних ситуаціях, мінної, пожежної, дорожно-транспортної та на воді, і структуровано за трьома модулями:

Модуль 1. Безпека у часи війни

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

Модуль 3. Безпека дозвілля

Зміст програми інтегрованого курсу в 9 класі присвячено питанням безпеки у школі та за її межами: у надзвичайних ситуаціях, мінної, пожежної, дорожно-транспортної та на воді, і структуровано за трьома модулями:

Модуль 1. Безпека у часи війни

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

Модуль 3. Безпека дозвілля

Запропонована програма — самодостатній цілісний освітній продукт для досягнення визначених результатів Державного стандарту базової середньої освіти і може бути застосована для формування й удосконалення вмінь, притаманних відповідальній та безпечній поведінці. Вона надається до реалізації за допомогою різних навчальних матеріалів, а саме: підручників, навчальних посібників та інформаційних матеріалів для проведення модулів тощо.

Водночас окремі компоненти можуть бути підсилені та доповнені іншими навчальними предметами та курсами, зокрема й галузевим інтегрованим курсом «Здоров'я, безпека та добробут». Також окремі компоненти програми можуть бути основою для розроблення міжгалузевих інтегрованих модулів (компетентнісний потенціал курсів).

Для ефективного втілення програми перевага надається компактному проведенню занять (2-3 повні дні протягом навчального року) із використанням тренінгових методів навчання, інтерактивних, дослідницьких, проєктних видів діяльності із залученням фахівців з питань безпеки (МВС, ДСНС тощо). Модельна навчальна програма може бути реалізована в умовах дистанційного та змішаного навчання (за наявності відповідного методичного забезпечення).

Основна частина

5 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека в умовах воєнного стану		
<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя й здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]</p> <p>діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції [6 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження [6 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами [6 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]</p>	<p>Особиста безпека. Загрози для безпеки.</p> <p>Безпека у ситуаціях воєнного стану.</p> <p>Повітряна небезпека в школі та поза нею.</p> <p>Евакуація під час тривоги.</p> <p>Безпека перебування в укритті.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Від кого/чого залежить безпека людини?</i> ● <i>Чи відрізняється алгоритм дій при повітряній небезпеці в школі та поза нею?</i> ● <i>Як убезпечити домівку в часи війни?</i> ● <i>Як зрозуміти, що на вулиці у цей момент небезпечно, та як діяти в разі вибухів?</i> 	<p>Обговорення в групах проблемного запитання «Від кого/чого залежить безпека людини?»</p> <p>Моделювання життєвих ситуацій в умовах повітряної тривоги.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій при повітряній небезпеці в школі та поза нею.</p> <p>Проведення ігор на зняття стресу.</p> <p>Проведення настільної гри з правилами на цю тему, виданої профільними державними установами та міжнародними організаціями (ДСНС, ЮНІСЕФ).</p> <p><i>Групова робота:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● створення мапи евакуації під час повітряної тривоги з класу школи з алгоритмом дій ● відпрацювання правил безпеки перебування та навчання в укритті ● обговорення наслідків недотримання правил / інструкцій безпечної поведінки під час повітряної тривоги ● створення малюнків укриттів, які відповідають правилам безпеки

<p>аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-2]</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● відпрацювання алгоритму дій наповнення тривожних валізок/екстрених рюкзаків <p><i>Індивідуальна робота:</i> створення мапи евакуації під час повітряної тривоги з місця проживання з алгоритмом дій.</p>
---	--	--

Модуль 2. Мінна безпека

<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм</p> <p>[6 СЗО 1.1.1]</p> <p>демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті</p> <p>[6 СЗО 2.1.1]</p> <p>розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження</p> <p>[6 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження</p>	<p>Мінна безпека. Загрози мінної небезпеки.</p> <p>Безпечні та небезпечні території. Попереджувальні знаки.</p> <p>Безпечні/небезпечні предмети. Алгоритм дій у ситуації мінної небезпеки.</p> <p>Наслідки небезпечної поведінки для людини.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● У яких місцях можна зустріти вибухонебезпечні предмети? ● Якими знаками застерігають про вибухонебезпечні предмети поблизу? ● У разі виявлення небезпечного підозрілого предмету, за яким номером слід зателефонувати по допомогу? ● Що може ховатися у покинутій на вулиці іграшці? ● Що можна робити в ситуації «Бачу поруч небезпечний предмет?» 	<p>Обговорення теми «Безпечний / небезпечний простір».</p> <p>Мапа думок «Де може ховатись небезпека?»</p> <p>Командне розроблення візуальних алгоритмів «До кого та як звертатися якщо побачив небезпечний предмет?» (плакат «Бачу поруч небезпечний предмет»).</p> <p>Створення мапи дій у ситуації мінної небезпеки та укладання алгоритму.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій у ситуації мінної небезпеки.</p> <p>Обговорення в колі правил / інструкцій безпечної поведінки в ситуації мінної небезпеки.</p> <p>Перегляд та обговорення відеоматеріалів на цю тему.</p> <p>Інтерактивні руханки для запам'ятовування правил.</p> <p>Проведення настільної гри з правил мінної безпеки.</p>
--	--	---

<p>[6 СЗО 2.4.1-1] звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами</p> <p>[6 СЗО 2.4.1-2] усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1] аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-2] обґрунтовує необхідність уникнення місць підвищеної небезпеки</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-3]</p>		<p>Розв'язання завдань-загадок про мінну безпеку.</p> <p>Виконання завдань з коміксів та брошур із теми, виданих профільними державними установами та міжнародними організаціями (ДСНС, ЮНІСЕФ).</p>
--	--	--

Модуль 3. На варті безпеки в час дозвілля

<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм</p> <p>[6 СЗО 1.1.1] демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями й правилами в соціальному та природному середовищі</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-1] у небезпечних ситуаціях діє за алгоритмом, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-2]</p>	<p>Пожежна безпека</p> <p>Пожежна безпека вдома.</p> <p>Побутові домашні предмети, які призводять до небезпеки.</p> <p>Оповіщення при пожежі.</p> <p>Евакуація в разі пожежі вдома.</p> <p>Алгоритм виходу з приміщення в разі пожежі.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Які предмети вдома, якщо з ними неправильно поводитися, можуть спровокувати пожежу? ● Як уникнути пожежі? ● Як діяти, якщо вона виникла? 	<p>Ознайомлення з приладами, що несуть користь і небезпеку в побуті: генератор, пальник, пічка, свічка, плита, духовна шафа.</p> <p>Моделювання життєвих ситуацій, у яких може статися пожежа, аналіз причин пожежі, обговорення, як уникнути пожежі вдома.</p> <p>Мапа евакуації під час пожежі з алгоритмом дій.</p> <p><i>Групова робота:</i> створення мапи евакуації з класу / їдальні / школи під час пожежі з алгоритмом дій.</p>
---	--	--

<p>визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]</p> <p>прогнозує наслідки своїх дій у непередбачуваних і надзвичайних ситуаціях, апелюючи до набутих знань та достовірної інформації [6 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження [6 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 2.2.1]</p> <p>пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами [6 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]</p> <p>аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Яке обладнання може попередити про пожежу чи швидко загасити вогонь?</i> ● <i>До кого звертатись під час пожежі і як?</i> ● <i>Чим відрізняється евакуація при пожежі від евакуації під час повітряної тривоги?</i> <p>Безпека дорожнього руху</p> <p>Правила дорожнього руху, які мають знати діти шкільного віку для пересування в місті, сільській місцевості та на трасі.</p> <p>Основні дорожні знаки, які мусять знати діти.</p> <p>Світловідбивний одяг чи елементи на одязі.</p> <p>Правила входу та виходу з двору, до якого є заїзд на авто.</p> <p>Правила користування громадським транспортом.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Що потрібно знати пішоходу, аби безпечно почуватися на дорозі в місті?</i> ● <i>Як пересуватися, якщо ви за містом, у сільській місцевості чи на трасі?</i> ● <i>Що допомагає «стати видимими» на дорозі, та як цим користуватися?</i> ● <i>Що таке «острівці безпеки», і як на них поводитися? (Як потрапити на острівець безпеки?)</i> ● <i>Як правильно обходити різні види транспорту (на</i> 	<p>Відпрацювання алгоритму дій «До кого звертатись під час пожежі і як?»</p> <p>Відпрацювання навичок евакуації під час пожежі з класу/ їдальні / школи з алгоритмом дій.</p> <p>Обговорення «Чим відрізняється евакуація при пожежі від евакуації під час повітряної тривоги?»</p> <p><i>Індивідуальна робота:</i> створення мапи евакуації з місця проживання під час пожежі з алгоритмом дій.</p> <p>Розв'язання завдань, кросвордів із безпеки дорожнього руху.</p> <p><i>Практична діяльність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● створення мапи знаків для пішоходів ● розроблення схеми-малюнка з алгоритмами руху пішоходів у різних ситуаціях: у місті, сільській місцевості, на трасі, а також того, як обходити транспорт ● розробка аплікації з острівцем безпеки ● відпрацювання алгоритмів руху пішоходів у різних ситуаціях: у місті, сільській місцевості, на трасі, а також того, як обходити транспорт
---	--	--

<p>поведінки на збереження життя і здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-2]</p> <p>обґрунтовує необхідність уникнення місць підвищеної небезпеки</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-3]</p>	<p><i>прикладі трамвая та автобуса)?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Коли можемо розмовляти з водієм громадського транспорту?</i> ● <i>Якщо не дотримуватися правил дорожнього руху, які це може мати наслідки?</i> 	
--	---	--

6 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека в умовах воєнного стану		
<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм</p> <p>[6 СЗО 1.1.1]</p> <p>демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями й правилами в соціальному і природному середовищі</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті</p> <p>[6 СЗО 2.1.1]</p> <p>визначає потенційні небезпеки навколишнього середовища для здоров'я та безпеки людини</p> <p>[6 СЗО 2.1.1-1]</p>	<p>Безпека у надзвичайних ситуаціях (повітряна тривога). Обстріли.</p> <p>Безпечні та корисні практики поведінки, якщо дитина сама вдома, на вулиці.</p> <p>Укриття. Безпечна поведінка в укритті.</p> <p>Повітряна небезпека (перебування в приміщенні та поза ним).</p> <p>Евакуація з місця перебування під час тривоги.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Що робити в умовах повітряної тривоги, якщо ти сам удома?</i> ● <i>Чому треба дотримуватись правил етичної поведінки в укритті?</i> ● <i>Чому треба періодично переглядати вміст тривожної валізки?</i> 	<p>Обговорення в загальному колі проблемного запитання «Що робити в умовах повітряної тривоги, якщо ти сам удома?»</p> <p>Створення мапи думок «Безпека у надзвичайних ситуаціях (сам удома, на вулиці тощо)».</p> <p>Моделювання життєвих ситуацій в умовах повітряної тривоги.</p> <p><i>Групова робота:</i> створення мапи евакуації учнів свого класу під час повітряної тривоги з приміщення класу / школи з алгоритмом дій.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій при повітряній небезпеці в школі та поза нею.</p> <p>Відпрацювання правил етичної поведінки в укритті.</p>

<p>прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]</p> <p>прогнозує наслідки своїх дій у непередбачуваних і надзвичайних ситуаціях, апелюючи до набутих знань та достовірної інформації [6 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]</p> <p>аналізує негативний вплив недотримання правил /інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я [6 СЗО 3.3.1-2]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Чим небезпечні різні типи обстрілів?</i> ● <i>Які правила поведінки при різних типах атак та обстрілів?</i> ● <i>Як підготуватися до евакуації з населеного пункту?</i> ● <i>Що має бути в тривожній валізці?</i> 	<p>Обговорення наслідків недотримання правил / інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я.</p> <p>Перегляд вмісту власної тривожної валізки / екстрених рюкзаків та необхідні оновлення.</p> <p><i>Індивідуальна робота:</i> створення мапи евакуації під час повітряної тривоги коли ти повертаєшся зі школи додому.</p> <p>Проведення ігор на зняття стресу.</p> <p>Проведення настільної гри з правилами із цієї теми.</p>
Модуль 2. Мінна безпека		
<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]</p>	<p>Мінна безпека та потенційні небезпеки.</p> <p>Безпечні / небезпечні предмети.</p> <p>Попереджувальні знаки мінної небезпеки / різних місцевостей. Саморобні та офіційні знаки.</p>	<p>Обговорення в загальному колі проблемного запитання «Які предмети можна вважати безпечними?»</p> <p>Гра в асоціації для запам'ятовування зовнішніх ознак небезпек.</p>

<p>демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті</p> <p>[6 СЗО 2.1.1]</p> <p>визначає потенційні небезпеки навколишнього середовища для здоров'я і безпеки людини</p> <p>[6 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження</p> <p>[6 СЗО 2.4.1]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження</p> <p>[6 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами</p> <p>[6 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1]</p> <p>аналізує негативний вплив недотримання</p>	<p>Безпечні та небезпечні маршрути.</p> <p>Рятувальні служби. Алгоритми дій при виявленні небезпеки.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Які потенційні мінні загрози існують у довкіллі, та як їх уникнути?</i> ● <i>Чи є території у моєму районі, які вважаються місцями мінної небезпеки? Чи вони якимось позначені?</i> ● <i>За якими ще ознаками, окрім спеціальних позначок, можна визначити мінну небезпеку?</i> ● <i>Чому вкрай важливо повернутися шляхом, яким прийшов?</i> ● <i>Які наслідки може мати недотримання мінної безпеки для людини?</i> 	<p>Створення мапи думок «Що таке потенційні небезпеки».</p> <p><i>Робота в групах:</i> розроблення презентацій щодо попереджувальних знаків мінної небезпеки / різних місцевостей.</p> <p>Розв'язання завдань-загадок про мінну безпеку.</p> <p>Виконання завдань із коміксів та брошур із цієї теми, виданих профільними державними установами та міжнародними організаціями (ДСНС, ЮНІСЕФ).</p> <p>Перегляд та обговорення відеоматеріалів на цю тему.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій уникнення місць мінної небезпеки.</p> <p>Проведення настільної гри з правил мінної безпеки.</p> <p>Відпрацювання алгоритму виклику необхідних рятувальних служб та того, яку інформацію їм слід повідомити.</p>
---	---	---

<p>правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-2]</p> <p>обґрунтовує необхідність уникнення місць підвищеної небезпеки</p> <p>[6 СЗО 3.3.1-3]</p>		
--	--	--

Модуль 3. На варті безпеки в час дозвілля

<p>демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм</p> <p>[6 СЗО 1.1.1]</p> <p>демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції</p> <p>[6 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті</p> <p>[6 СЗО 2.1.1]</p> <p>розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження</p> <p>[6 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки і добробуту</p> <p>[6 СЗО 2.2.1]</p> <p>прогнозує наслідки своїх дій у непередбачуваних і надзвичайних ситуаціях, апелюючи до</p>	<p>Пожежна безпека</p> <p>Пожежна безпека приміщень. Побутові пожежі та їхні наслідки.</p> <p>Датчик газу.</p> <p>Запобігання пожежам у приміщеннях, на вулицях, на природі.</p> <p>Пожежонебезпечні предмети:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● вдома: свічки, електрична чи газова плита, пічки ● на вулиці: генератор, пальники ● у лісі, полі: багаття, недопалки, забавки із запальничками <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Які побутові ситуації можуть призвести до пожежі в будинку?</i> ● <i>Чим може бути небезпечна свічка? Де її не можна ставити?</i> ● <i>Чим небезпечна піч? Як вона функціонує? Чому тріщини на пічці небезпечні?</i> ● <i>Що має бути в приміщенні, де є пічка? (датчик газу)</i> ● <i>Чому в приміщенні мусить бути вогнегасник?</i> 	<p>Обговорення в колі одного проблемного питання.</p> <p>«Які побутові ситуації можуть призвести до пожежі в будинку?»</p> <p>Модельовання побутових ситуацій що можуть призвести до пожежі в домі.</p> <p>Створення мапи думок «У яких приміщеннях потрібен датчик газу?»</p> <p>Відпрацювання вмінь безпечної поведінки з пожежонебезпечними предметами.</p> <p>Проведення гри «Світломісія» та виконання завдань із брошур із цієї теми.</p> <p>Обговорення в колі проблемного питання</p> <p>«Правила безпечної поведінки у різні пори року? Спільне й відмінне».</p> <p>Визначення імовірних небезпек у мандрівках.</p> <p>Модельовання життєвих ситуацій, що можуть статися на воді у різні пори року(влітку / взимку).</p> <p>Аналіз правил особистої поведінки біля водойм (озеро, ріка, море).</p>
---	---	---

<p>набутих знань та достовірної інформації [6 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]</p> <p>моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами [6 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]</p> <p>аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я [6 СЗО 3.3.1-2]</p> <p>обґрунтовує необхідність уникнення місць підвищеної небезпеки [6 СЗО 3.3.1-3]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Чому на електричній чи газовій плиті не можна сушити речі? ● Де на вулиці може статися й швидко розростися пожежа? ● Які ситуації можуть призвести до пожежі поза домом — у полі, лісі, на галявині? ● Як поводитися при пожежі в лісі чи полі? <p>Безпека на дорозі. Особливості безпеки влітку і взимку.</p> <p>Поведінка на воді в різні пори року (літо, зима тощо).</p> <p>Ожеледиця, бурульки. Безпека у лісопаркових зонах.</p> <p>Правила безпечної поведінки на воді та поблизу водойм влітку та взимку.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Що є спільного у правилах безпечної поведінки у різні пори року? ● Як убезпечити себе біля водойми? ● Як убезпечити себе під час ожеледиці? 	<p>Відпрацювання алгоритмів дій при ситуації, коли людина тоне (влітку / взимку).</p> <p>Перегляд та обговорення відеоматеріалів із цієї теми.</p> <p>Відпрацювання правил поведінки при ожеледиці.</p> <p>Аналіз правил поведінки при грозі на відкритій території.</p> <p>Моделювання звернень до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не можна зарадити власними силами.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p>
--	--	--

7 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека у часи війни.		
<p>демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]</p> <p>складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>користується попередженнями та інструкціями про безпеку [9 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]</p> <p>досліджує та оцінює рівень ризиків у навколишньому середовищі для особистого здоров'я і безпеки, передбачає способи уникнення або зменшення виявлених небезпек [9 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>оцінює ймовірність ризику виникнення небезпечної ситуації внаслідок власної діяльності [9 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>обґрунтовує рівень ризику неналежного використання речовин, що можуть становити безпеку [9 СЗО 2.1.1-3]</p>	<p>Воєнні небезпеки. Чинники ризиків воєнного часу. Місцевість проживання чи потенційного перебування: безпековий аспект, пов'язаний із наслідками воєнного стану.</p> <p>Дії під час повітряної тривоги поза школою та домом. Укриття та їхнє розташування.</p> <p>Правила порятунку в разі воєнних небезпек (обстріли, обвал будинку тощо).</p> <p>Блекаут. Правила підготовки до блекауту.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Як діяти, якщо сигнал повітряної тривоги застав тебе самого на вулиці?</i> ● <i>Як знайти найближче укриття?</i> ● <i>Як правильно виходити з будинку, який постраждав від обстрілу?</i> ● <i>Що потрібно взяти з собою при евакуації, а що при переході в укриття?</i> ● <i>Як пересуваємося трасами, населеним пунктом при блекаутах?</i> ● <i>Як носити світловідбивні елементи?</i> 	<p>Обговорення в загальному колі проблемного питання (на вибір).</p> <p>Моделювання життєвих ситуацій, що сприятимуть тому, що підліток усвідомлено обере безпечну поведінку під час повітряної тривоги.</p> <p>Відпрацювання вмінь визначення рівнів ризиків навколо під час повітряної тривоги.</p> <p>Оновлення алгоритму та відпрацювання дій виходу зі школи під час повітряної тривоги з урахуванням місця перебування (клас, спортзал, їдальня тощо).</p> <p>Практичне заняття «Як знайти найближче укриття».</p> <p>Укладання чекліста обов'язкових речей в укритті.</p> <p>Практичне заняття. Підготовка до блекаутів: що має бути вдома, як пересуваємося вулицею.</p> <p>Виконання завдань із брошур із цієї теми (наприклад ДСНС, ЮНІСЕФ).</p> <p>Перегляд та обговорення відеоматеріалів на цю тему, підготовлених ДСНС та міжнародними організаціями (ЮНІСЕФ).</p>

<p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників</p> <p>[9 СЗО 2.2.1]</p> <p>установлює причиново-наслідкові зв'язки різних чинників небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження [9 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.3.1]</p> <p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту</p> <p>[9 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих</p> <p>[9 СЗО 2.4.1]</p> <p>використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Як надати психоемоційну допомогу та підтримку?</i> 	
--	---	--

<p>небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки</p> <p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб)</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки</p> <p>[9 СЗО 3.3.1]</p> <p>визначає особливості поведінки у безпечних і небезпечних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 3.3.1-3]</p>		
--	--	--

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

<p>демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб</p> <p>[9 СЗО 1.1.1]</p> <p>складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду</p> <p>[9 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>користується попередженнями та інструкціями про безпеку</p> <p>[9 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку</p> <p>[9 СЗО 2.1.1]</p> <p>досліджує та оцінює рівень ризиків у навколишньому середовищі для особистого здоров'я і безпеки, передбачає способи уникнення або</p>	<p>Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів. Види й ознаки вибухонебезпечних предметів Ідентифікація загроз: міни, боєприпаси, детонатори / підричники, саморобні вибухові пристрої та міни-пастки, набої.</p> <p>Ознаки небезпечних територій. Позначення / маркування небезпечних територій.</p> <p>Правила поведінки під час виявлення вибухонебезпечних предметів, якщо опинились на замінованій території або стали свідком інциденту на мінному полі.</p> <p>Небезпека самостійного маркування вибухонебезпечного</p>	<p>Розробка правил поведінки, пов'язаних з організацією дозвілля з урахуванням потенційних мінних небезпек.</p> <p>Порівняння зображень різних вибухонебезпечних предметів за формою, кольором, розміром та їхнім застосуванням, обговорення асоціацій.</p> <p><i>Командна робота:</i> «Я не ризикую життям» – відпрацювання вмінь визначення, де можуть ховатися вибухонебезпечні предмети та як можна пройти та залишитися неушкодженим.</p> <p>Порівняльний аналіз: знайти в ЗМІ історії підлітків, які постраждали від неправильної поведінки з мінами, та проаналізувати, в чому саме</p>
--	---	--

<p>зменшення виявлених небезпек</p> <p>[9 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>оцінює ймовірність ризику виникнення небезпечної ситуації внаслідок власної діяльності</p> <p>[9 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>обґрунтовує рівень ризику неналежного використання речовин, що можуть становити небезпеку</p> <p>[9 СЗО 2.1.1-3]</p> <p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників</p> <p>[9 СЗО 2.2.1]</p> <p>установлює причиново-наслідкові зв'язки різних чинників небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження</p> <p>[9 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.3.1]</p> <p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту</p> <p>[9 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі</p>	<p>предмета в безпосередньої близькості від нього.</p> <p>Взаємодія з рятувальними службами.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Які небезпеки та ризики воєнного часу характерні для місця твого проживання?</i> • <i>Як убезпечити себе від вибухонебезпечних предметів?</i> • <i>Який тип загрози несуть міни, а який – нерозірвані боєприпаси? Чи відрізняються дії на мінному полі та такому, де є нерозірвані снаряди?</i> 	<p>полягала неправильна поведінка.</p> <p>Укладання рейтингу з 10 найпоширеніших ситуацій, у яких підлітки отримують поранення від мін, та вирішення того, як можна було уникнути зіткнення з міною.</p> <p><i>Індивідуальна робота:</i> визначення на мапі ДСНС замінованих районів та позначення на мапі цих територій офіційними / саморобними знаками.</p> <p>Відпрацювання стандартних моделей реагування на небезпеки воєнного характеру (мінна небезпека).</p> <p>Добір і аналіз різних джерел інформації, які допомагають розвивати безпекову поведінку.</p> <p>Проведення настільної гри з правил мінної безпеки, виданих профільними державними установами та міжнародними організаціями (ДСНС, ЮНІСЕФ).</p> <p>Перегляд та обговорення відеоматеріалів на цю тему, підготовлених ДСНС та міжнародними організаціями (ЮНІСЕФ).</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку на цю тему (створених у співпраці з ДСНС).</p> <p>Виконання завдань із коміксів та брошур з теми, виданих профільними державними установами та міжнародними організаціями (ДСНС, ЮНІСЕФ).</p>
---	---	--

<p>потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]</p> <p>використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях [9 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру [9 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]</p> <p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]</p> <p>визначає особливості поведінки у безпечних і небезпечних життєвих ситуаціях [9 СЗО 3.3.1-3]</p>		
Модуль 3. Безпека відпочинку.		

<p>демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]</p> <p>складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]</p> <p>оцінює ймовірність ризику виникнення небезпечної ситуації внаслідок власної діяльності [9 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]</p> <p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]</p>	<p>Екосистема в природі й небезпеки, які її порушують. Пожежа на відкритій території. Лісова пожежа. Шляхи порятунку. Безпека на водоймах у літній та зимовий сезони. Безпека пересування. Поведінка на залізниці.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Як уникнути пожежі у природних екосистемах?</i> ● <i>Алгоритм дій під час пожежі на відкритій території</i> ● <i>Що може статися на водоймі? Чого уникаємо?</i> ● <i>Як безпечно пересуватися кригою?</i> ● <i>Як переходити залізничні колії?</i> 	<p>Обговорення в загальному колі проблемного питання (на вибір) / перегляд та обговорення роликів «Двіж чи крінж».</p> <p>Моделювання життєвих ситуацій, що сприятимуть безпечній поведінці підлітка під час дозвілля.</p> <p>Відпрацювання безпечної поведінки під час пожежі в лісі.</p> <p>Обговорення та визначення рівнів ризиків у навколишньому середовищі для власної безпеки.</p> <p>Добір і аналіз різних джерел інформації, які допомагають розвивати безпекову поведінку на природі.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p> <p>Виконання завдань з брошури «Вартові безпеки», виданої ДСНС та ЮНІСЕФ.</p>
--	--	---

<p>використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб)</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки</p> <p>[9 СЗО 3.3.1]</p> <p>визначає особливості поведінки у безпечних і небезпечних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 3.3.1-3]</p> <p>критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети</p> <p>[9 СЗО 4.6.1]</p>		
---	--	--

8 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека у часи війни		
<p>демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]</p> <p>демонструє модель безпечної поведінки відповідно до суспільних та особистих цінностей у соціальному та природному середовищі [9 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>користується попередженнями та інструкціями про безпеку [9 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>аналізує, використовує нормативно-правові документи щодо безпеки, здоров'я та добробуту, робить висновки, обґрунтовує відповідальність за порушення визначених у цих документах норм [9 СЗО 1.1.1-4]</p> <p>приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1]</p>	<p>Надзвичайні ситуації воєнного походження з урахуванням місця перебування.</p> <p>Алгоритм дій під час евакуації та артилерійських обстрілів – які відмінності, які дії співпадають, чим ці ризики відрізняються.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Чи є ваш населений пункт нині небезпечним і чому? ● Перерахувати можливі та наявні типи безпеки у вашому місці перебування ● Пояснити послідовність дій залежно від типу безпеки ● Як можна убезпечити домівку від артобстрілів? Де бути найбезпечніше? А де – ні? ● Яким має бути укриття та які запаси мають бути в ньому? ● Що має бути в тривожній валізці? Коли її потрібно зібрати? ● Якими аргументами можна переконати батьків / родичів евакуюватися, якщо вони до того відмовлялися? 	<p>Визначення причин для евакуації, ситуацій, коли вже не можна її відкласти, обговорення аргументів, якими можна переконати батьків / родичів покинути небезпечну зону.</p> <p>Аналіз командами набору ілюстрацій із домівками на предмет їхньої безпеки у часи війни.</p> <p>Обговорення наповнення екстреного рюкзака (тривожної валізки) на прикладі 2022 року та нинішнього часу – чи готували тоді, що зібрали, а що б зібрали зараз для евакуації? Скласти список.</p> <p>Аналіз зображення укриттів на предмет доречності чи браку необхідних у ньому предметів, речей.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку на цю тему (створених у співпраці з ДСНС).</p> <p>Проведення настільної гри на тему «Підказки в надзвичайних ситуаціях» (виданої ДСНС, ЮНІСЕФ).</p>

<p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]</p> <p>діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]</p> <p>використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]</p>		
--	--	--

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

<p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]</p> <p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]</p> <p>приймає рішення з користю для безпеки,</p>	<p>Уникнення ризиків від вибухонебезпечних предметів.</p> <p>Ідентифікація загроз: які на вигляд міни, нерозірвані боєприпаси, детонатори / підричники, саморобні вибухові пристрої та міни-пастки, набої.</p> <p>Новий вид смертельної загрози – кластерні боєприпаси.</p> <p>Ознаки небезпечних територій. Які саме території та локації можуть бути небезпечними.</p> <p>Позначення / маркування небезпечних територій – саморобні знаки та офіційні знаки («Небезпечно міни» та інші).</p>	<p>Аналіз мапи замінування від ДСНС, пояснення, чому саме ці території є небезпечними? Визначення, де є мінна загроза, а де є інша.</p> <p>Перегляд відео та пояснення, у чому полягала небезпечна поведінка та які наслідки вона може мати?</p> <p>Дискусійний клуб: визначити категорії населення та найбільш вразливі професії щодо мінних ризиків, а також причини, чому людина, знаючи про мінну загрозу, все одно наражається на неї та що може переконати її не робити цього.</p> <p>Обговорення гіпотетичних дій у разі потрапляння на заміноване</p>
---	--	---

<p>здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1]</p> <p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]</p> <p>використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях [9 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру [9 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]</p>	<p>Правила поведінки, коли опинилися на мінному полі, та коли на локації, де є нерозірваний боєприпас. А також, коли стали свідком інциденту на мінному полі.</p> <p>Небезпека самостійного маркування вибухонебезпечного предмета у безпосередній близькості від нього.</p> <p>Взаємодія з рятувальними службами.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Що робити для власного порятунку в різних місцях перебування /в різних ситуаціях через мінну загрозу?</i> ● <i>На яких територіях можуть бути міни, нерозірвані боєприпаси?</i> ● <i>За якими ознаками можна відрізнити поле від замінованого та такого, на якому є нерозірвані боєприпаси?</i> ● <i>Чому існують саморобні попереджувальні знаки та хто за яких обставин їх ставить?</i> ● <i>Якщо ви стали свідком ситуації коли людина підірвалася на міні, які ваші дії?</i> ● <i>Як можуть бути приховані вибухонебезпечні предмети та саморобні пристрої на деокупованих територіях?</i> ● <i>Хто займається розмінуванням територій?</i> 	<p>поле або на поле, де є нерозірваний боєприпас.</p> <p>Моделювання ситуації «Встановлення саморобного попереджувального знаку».</p> <p>Аналіз відеороликів на те, які спільні ознаки мають міни та боєприпаси. Обговорення правил та моделювання поведінки під час мінної небезпеки в різних умовах.</p> <p>Моделювання поведінки під час виявлення вибухонебезпечних предметів з урахуванням місця та можливостей взаємодії з рятувальними службами.</p> <p>Складання протоколів дій у випадку мінної небезпеки в різних умовах.</p> <p>Моделювання комунікації підлітка з представниками правоохоронних органів.</p> <p>Перегляд серії освітніх відео ЮНІСЕФ про міни та відеосюжетів українських блогерів-підлітків з тіктоку за цією темою (створених у співпраці з ДСНС).</p> <p>Проведення настільної гри з теми «Провідник безпеки» (виданої ДСНС, ЮНІСЕФ).</p>
---	---	--

<p>критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових</p> <p>[9 СЗО 4.2.1]</p> <p>використовує свій і чужий позитивний досвід</p> <p>[9 СЗО 4.3.1-3]</p>		
--	--	--

Модуль 3. Безпека вільного часу та відпочинку

<p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників</p> <p>[9 СЗО 2.2.1]</p> <p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку</p> <p>[9 СЗО 2.1.1]</p> <p>приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.3.1]</p> <p>вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту</p> <p>[9 СЗО 2.3.1-1]</p>	<p>Безпека пересування на канікулах та відпочинку. Безпека на залізниці.</p> <p>Пожежна безпека під час канікул та вимкнення електроенергії. Безпека на воді в літній період, в часи війни.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Як діяти під час пожежі та як запобігти її виникненню? ● Які правила безпеки на залізниці та в поїздах важливо знати та дотримуватись учням? ● Чого уникати на водоймі? ● Як розпізнавати небезпеку на воді та яких правил поведінки дотримуватись під час літнього відпочинку? ● Що робити, якщо хтось тоне чи травмувався? ● Кібербезпека та булінг: як розпізнавати ознаки булінгу і кібербулінгу та ефективно на них реагувати? 	<p>Аналіз новин про дітей, які постраждали під час пожежі, та визначення, чи це надійне джерело інформації.</p> <p>Обговорення, як можна було уникнути таких наслідків.</p> <p>Визначення, чи можливо загасити пожежу самостійно, та навчання користування вогнегасником.</p> <p>Аналіз зображення різних домівок та визначення, чого бракує, чого вдосталь для безпеки під час вимкнень електроенергії.</p> <p>Створення мапи загроз відпочинку влітку та взимку та обговорення, як їх можна уникнути.</p> <p>Створення короткого відеоролику для тіктоку в жартівливому форматі на тему безпечних канікул та головних загроз.</p> <p>Командна робота: аналіз випадки кібербулінгу серед ваших знайомих та створення відеоролика з інструкціями для</p>
--	--	--

<p>моделює власну стратегію здорового способу життя (достатня рухова активність)</p> <p>[9 СЗО 2.3.1-2]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих</p> <p>[9 СЗО 2.4.1]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків</p> <p>[9 СЗО 3.1.1]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки</p> <p>[9 СЗО 3.3.1]</p> <p>критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових</p> <p>[9 СЗО 4.2.1]</p>		<p>однолітків з алгоритмом дій у подібних ситуаціях.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p>
--	--	---

9 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека у часи війни		
<p>виявляє ознаки булінгу, насилля, зокрема в цифровому середовищі, знає способи протидії насиллю і цькуванню, ресурси для повідомлення про виявлені випадки [9 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>визначає рівень імовірних ризиків у ситуаціях міжособистісного спілкування [9 СЗО 2.1.1-4]</p> <p>активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1]</p> <p>уникає небезпечного/шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]</p> <p>діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]</p> <p>критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє</p>	<p>Комплексність безпеки та її роль у розвитку добробуту в часи війни. Типи й рівні небезпек.</p> <p>Типи небезпек в Україні, спричинених війною.</p> <p>Підготовка до обстрілів та атак на рівні громади.</p> <p>Підготовка оселі до можливих обстрілів.</p> <p>Евакуація з небезпечних громад – визначення зон відповідальності, підготовка, послідовність дій. Наслідки невчасної евакуації для населення та громади.</p> <p>Превенція поширення булінгу, спричиненого обставинами війни, у школі через створення безпечного середовища.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Як підготувати оселю, школу до можливих небезпек та їхніх наслідків? ● Обговорити, яким має бути укриття, як оснастити його для функціонування на тривалий термін, які запаси мають бути в ньому? ● Назвати усі можливі етапи особистої 	<p>Проаналізуйте відмінності небезпеки, спричинених війною в Україні у порівнянні з іншими країнами у подібних обставинах.</p> <p>Дискусійний клуб «Чому війні в Україні притаманні ігнорування тривоги, нехтування укриттями та невчасна евакуація, та можливі шляхи вирішення цієї проблеми?»</p> <p><i>Командна робота:</i> розробити план реалістичного укриття для житлового будинку, який може переконати населення користуватися ним на постійній основі – візуальне зображення чи відеоінструкція.</p> <p>Створення серії коротких відеопояснень різних типів небезпек, та як можна підготувати свою оселю до них?</p> <p>Обговорення в загальному колі проблемних питань щодо впливу соціальних явищ на безпеку.</p> <p>Застосування, графічних та статистичних методів, для пояснення впливу соціальних явищ на безпеку.</p> <p>Аналіз варіантів рішень з позиції їхнього впливу на формування власної та суспільної безпеки.</p>

<p>наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]</p> <p>співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1]</p>	<p><i>евакуації та способи переконати родичів?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Як виявити ознаки булінгу, спричинених війною серед однокласників, та як цьому протидіяти?</i> 	<p>Обговорення моделі протидії булінгу серед однокласників – створення мапи можливого розвитку ситуації та можливих дій.</p> <p>Категоризування рівнів небезпеки за їхнім походженням, наслідками, відповідними діями населення.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p> <p>Проведення настільної гри «Коло безпеки» з протидії булінгу в часи війни (створена ДСНС та ЮНІСЕФ).</p>
--	--	--

Модуль 2. Мінна безпека в новітніх умовах

<p>демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]</p> <p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]</p> <p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків</p>	<p>Відмінності мінних загроз від ракетних.</p> <p>Наслідки мінних загроз для економіки та екології країни. Тривалість розмінування та особливості.</p> <p>Ідентифікація вибухонебезпечних предметів (найбільш релевантних реаліям України: міни, кластерні боєприпаси, нерозірвані боєприпаси, міни-пастки).</p> <p>Ідентифікація небезпечних локацій – потенційно небезпечні території, їхні ознаки й типи попереджувальних знаків.</p> <p>Інформування про побачений вибухонебезпечні предмети.</p>	<p>Дискусійний клуб «Як замінованість відображається на еконічному розвитку країни?».</p> <p>Аналіз конвенцій, які стосуються обмеження використання певних типів мін та касетних боєприпасів – причини їхнього створення та ратифікації, та нехтування ними певними країнами.</p> <p>Географічне мапування: обговорити можливі місця, ділянки небезпечних територій на прикладі конкретної деокупованої громади, які ознаки про це сповіщають, та нанести на мапу громади ці зони.</p> <p><i>Командна робота:</i> розподілити між командами країни, в яких відбувалася війна, та проаналізувати</p>
--	---	--

<p>[9 СЗО 3.1.1] критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових</p> <p>[9 СЗО 4.2.1] визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки</p> <p>[9 СЗО 3.3.1] демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих</p> <p>[9 СЗО 2.4.1] використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-1] діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-4] керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб)</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-5] приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.3.1] критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових</p> <p>[9 СЗО 4.2.1]</p>	<p>Безпечна й небезпечна поведінка з мінами та боєприпасами.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Скільки триває розмінування та чому?</i> ● <i>Як замінованість впливає на економіку держави?</i> ● <i>У яких країнах ще продовжується розмінування, і коли там відбувалася війна?</i> ● <i>Які відмінності в правилах виживання на мінному полі та полі, де є нерозірвані боєприпаси?</i> ● <i>Який порядок дій, якщо ви стали свідком випадку підриву на міні?</i> ● <i>Чи знання правил поведінки змінює поведінку людей на безпечну – перерахувати усі так і ні?</i> 	<p>ситуацію в них, визначити основні типи загроз, тривалість розмінування, як інформували населення, статистика постраждалих серед цивільних від неправильного поводження з мінами. Фактчекінг інформації.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p>
--	--	---

Модуль 3. Безпека вільного часу та відпочинку

<p>оцінює рівень ризиків у ситуації і місці, що загрожують особистій безпеці відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]</p> <p>прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]</p> <p>вибирає альтернативні дії та приймає рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]</p> <p>критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1]</p> <p>визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]</p> <p>демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях і у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]</p> <p>використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях</p>	<p>Визначення та характеризування потенційних загроз під час відпочинку влітку, взимку, вихідного дня (безпека на водоймах, пожежна безпека, безпека під час блекаутів, на залізниці, взимку).</p> <p>Алгоритми дій залежно від загрози.</p> <p>Правила користування генераторами, пальниками, свічками тощо під час блекаутів.</p> <p>Фактчекінг – підготовка до безпечного відпочинку.</p> <p><u>Орієнтовні проблемні питання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>З якого віку дитина може самостійно пересуватися населеним пунктом та мандрувати?</i> ● <i>Чим небезпечне пересування по залізничних колях?</i> ● <i>Якщо у полі здійнялася пожежа, які дії правильні, а які – ні?</i> ● <i>Яких правил поведінки дотримуватись під час літнього відпочинку, на водоймах?</i> ● <i>Правила поведінки на кризі взимку?</i> ● <i>Кібербезпека та булінг: як розпізнавати ознаки булінгу і кібербулінгу та ефективно на них реагувати?</i> 	<p>Аналіз статистики ДСНС по випадках серед підлітків під час відпочинку за останній рік (географія, вік, стать, обставини).</p> <p>Створення мапи випадків, класифікація їх за причинами, нанесення на карту України. Обговорення, як можна було цього уникнути.</p> <p>Порівняльний аналіз безпечності відпочинку серед підлітків на предмет погіршення чи покращення динаміки.</p> <p><i>Командна робота:</i> Розподілити небезпеки (блеакути, пожежа в лісі, пересування кригою, водоймами тощо) у командах та створити короткі відео тікток-формату про правильні та неправильні дії.</p> <p><i>Індивідуальна робота:</i> Створити контент для соцмережі, який буде пояснювати що таке безпечні та небезпечні канікули, вихідні.</p> <p>Перегляд освітніх відео українських блогерів-підлітків з тіктоку за темою (створених у співпраці з ДСНС).</p>
---	--	--

<p>[9 СЗО 2.4.1-1] діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-4] керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб)</p> <p>[9 СЗО 2.4.1-5] приймає рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях</p> <p>[9 СЗО 2.3.1]</p>		
--	--	--

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. — Київ: КМУ, 2021. — 471 с.
2. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 «Державний стандарт базової освіти». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
4. Професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», 2020.
5. Здоров'я. Безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти: модельна навчальна програма // О. Шиян, О. Волощенко, М. Гриньова, В. Дяків [та ін.]. — Київ: ІМЗО, 2021. — 22 с.
6. Здоров'я. Безпека та добробут. 7–9 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти: модельна навчальна програма // О. Шиян, В. Дяків, Седоченко А., Страшко С. — Київ: ІМЗО, 2023. — 22 с.

7. Вікові реакції на травматичні події // The National Child Traumatic Stress Network. — Режим доступу: <https://www.nctsn.org/>.
8. Діти і війна: навчання технік зцілення // Український інститут когнітивно-поведінкової терапії. — Режим доступу: https://i-cbt.org.ua/children_war/.
9. California Healthy Minds, Thriving Kids Project // Child Mind Institute. — Режим доступу: <https://childmind.org/healthyminds/>.
10. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації (за результатами проекту Всеукраїнські школи онлайн — ВШО). — Київ : Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Український інститут розвитку освіти, 2021. — 28 с. — Режим доступу: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/inklyuzyvna-osvita.pdf>.
11. Надання освітніх послуг для осіб з особливими освітніми потребами в умовах дистанційного навчання на всіх рівнях освіти // УІРО. — Режим доступу: <https://uied.org.ua/dostupnist-vsho-dlya-uchniv-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy>.
12. Довідник безбар'єрності // Без бар'єрів. — Режим доступу: <https://bf.in.ua/>.
13. Сігел Д., Брайсон Т. Секрети мозку. 12 стратегій розвитку дитини / пер. з англ. І. Борщ. — Київ : Наш формат, 2020. — 192 с.
14. Frank L. B., Falzone P. Entertainment-Education behind the scenes // In Springer eBooks. — 2021. — Режим доступу: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-63614-2>.
15. Social and Behaviour Change Programme Guidance // UNICEF. — 2024. — Режим доступу: <https://www.sbcguidance.org/>.
16. Як навчати дітей мінної безпеки // UNICEF. — 2024. — Режим доступу: <https://courses.bezpeka.info/course/>
17. Посібник для освітян: “Як розповідати дітям про мінну безпеку” // UNICEF. — 2024. — Режим доступу: <https://spilnoteka.org/nabir-materialiv-dlya-uroku-z-minnoyi-bezpeky-dlya-ditej-1-4-ta-5-11-klasiv/>
18. International Mine Action Standard on Explosive Ordnance Risk Education 12.10. Second edition // GICHD. — 2020. — Режим доступу: https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/uploads/imas/Standards/English/IMAS_12.10_Ed.2_Am.3.pdf
19. Conflict preparedness & protection messages in Ukraine // Norwegian People's Aid, Humanity & Inclusion, Ukrainian Demining Association. — 2024. — Режим доступу: <https://reliefweb.int/report/ukraine/conflict-preparedness-protection-messages-ukraine-enuk>

20. Review of new technologies and methodologies for EORE in challenging contexts // GICHD — 2024. — Режим доступа: <https://www.eore.org/review/>

СОЦІАЛЬНА І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

модельна навчальна програма

Безпековий практикум «Спільно до безпеки»

5-9 клас

Автори:

Команда соціальних і поведінкових змін Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні (Суходольська Анна, керівниця секції соціальних і поведінкових змін; Кісільова Світлана, фахівчиня із соціальних і поведінкових змін; Казанжи Тетяна, консультантка з поведінкових змін, експертка з мінної просвіти);

Лоранж Угг, провідний фахівець із захисту дітей головного офісу Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ);

Шиян Олена, Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, професорка кафедри освітньої політики, докторка наук з державного управління, професорка.

Використано матеріали, які розроблені для ЮНІСЕФ за участі **Ройз Світлани**, дитячої та сімейної психологині; **Маслак Юліани**, дитячої психіатрині та когнітивно-поведінкової терапевтки; **Олексюк Світлани**, вчительки, директорки школи № 5 м. Києва; **Чучаєва Олександра**, учителя, директора Благовіщенського [1] НВК № 2, Кіровоградська область.